

I

Het beloofde een warme dag te worden.

Het dorp lag niet zo ver van zee. Wandelaars die over het krijtpad tussen vingerhoedskruid en kromme doornstruiken naar de top van Barrow Down ploeterden, konden de zee in de vorm van een grijsblauwe rand aan een groene schotel in de verte zien liggen, maar Wealding zelf lag van het blauw afgewend naar het groen, als een lommerrijk nest dat door de omringende lage heuvels werd beschermt. Hier viel de aanwezigheid van de zee enkel te bespeuren als een zekere zilte trilling in de lucht, vergelijkbaar met een tikkend zakhorloge, die de landrot aan zijn lot als eilandbewoner herinnerde. Het landschap deed denken aan landerijen, gedrenkt in een groenig licht afkomstig van de grote, ruim geplaatste bomen: eiken, iepen en essen. Wanneer op warme dagen het zonlicht door de bladeren schemerde en boterbloemen een doffe, arseenachtige gloed opwierpen, veranderden de koeien soms in eau-de-nilgetinte runderen op een impressionistisch schilderij. De landerijen leken betere tijden gekend te hebben. Gevelde bomen lagen waar ze waren neergevallen, hekwerk hing scheef, heggen waren onneembare barrières van naar de hemel uitlopende hondsroos en meidoorn geworden. Ook

het dorp vertoonde tekenen dat het in de greep van iets was, een idee, een emotie. Er was hier iets voorgevallen waardoor de balsem waarin Wealding al die jaren was geconserveerd – het perfecte plaatje van een dorp, bij de aanblik waarvan automobilisten op de rem traptten, kunstenaars gretig hun ezel neerzetten en fietsers afstapten om bij het postkantoor ansichtkaarten te kopen om naar hun nichtjes te posten – lichtjes was gaan schiften en verkleuren, alsof het door een onweerslucht zonder weerga was aangetast. De vredige rust van het dorp was immers maar schijn. Roestende spiralen prikkeldraad tussen de zuring waren stille getuigen. Opengereten zandzakken met uitpuilende ingewanden bij de voormalige bunker tussen de varens, de pieken van krullerige lelies die in de aan zijn lot overgelaten tuin van de gebombardeerde cottage opschoten, spraken van een tijd waarin de nabijheid van de zee geen gemoedelijk tikkend zakhorloge was geweest, maar een voortdurend door het hoofd galmende luide, schelle vraag: wanneer? Wanneer? Het gevaar was inmiddels geweken. Niettemin werd Wealding overheerst. Onrust maakte de pittoreske, onhygiënische cottages zo onwerkelijk als roze geverfd doek in een operettevoorstelling; onzekerheid zweefde door de lucht met de stem van de radio, die de worm van de wereld in de gesloten knop van Wealding had geïntroduceerd. Het dorp wist niet, kon niet zeggen wat het er allemaal van moest denken. De Manor stond er leeg en met dichte luiken bij. De tuinen van de huizen in het dorp lagen verwaarloosd te wuiven, geiten stonden optimistisch vastgebonden op voorheen keurig gemaaide gazons en bij elke storm rammelden er weer enkele vijftiende-eeuwse dakpannen van het dak of vielen er ruitjes van bubbeltjesglas uit de kleine ramen.

Maar in het vroege ochtendlicht vanaf de top van Barrow Down gezien zag het kluitje roze, grijze en roomwitte huizen er louter pittoresk uit. Hierboven was de mens reeds lang geleden door de groene varenlegers, het oprukkende vingerhoedskruid, het konijn en de ekster weggevaagd. Bulten in de ondermijnde grasbodem markeerden de locaties van oude schuilplaatsen voor mens en dier, waar vee had staan loeien en rokende kampvuurtjes ‘Ochtend’ en ‘Honger’ in de lucht hadden geschreven. De kinderen van Wealding vonden soms oude scherven vuursteen onder de konijnenkeutels, picknickende mensen aten hun hardgekookte eitjes tussen de spoken. In de lente vormden zich blauwe meertjes van hondsviooltjes in het vergeelde gras, later gevolgd door roze met wit stalkruid, fris als fijn gebloemde sints, en de statige goudgele kandelaars van koningskaarsen. Hierboven, op de verlaten heuveltop, verkondigde iets: ik ben Engeland, ik zal voortbestaan. De explosies in het dal, het gedempte gerommel en de flitsen in de verte boven zee hadden ver weg geklonken als de stemmen van ruziënde kinderen ergens in de hoge, koele vertrekken van een eeuwenoud huis dat ze weldra zouden verlaten. Maar het huis verkondigde: ik zal standhouden als jij tot stof bent vergaan. De konijnen, minder stoïcijns van aard, holden echter steevast met enkele honderden zwierige witte pluimen de gangenstelsels in wanneer de wegstervende echo’s nog tegen de heuvels kaatsten als de stok van een kwajongen tegen de hekspijlen, en de rookkolom dik en zwart uit het dal opsteeg.

Op deze ochtend heerste er rust op Barrow Down. De oorlog was voorbij. De konijnen knaagden onbevreesd aan het bedauwde gras en de leeuwerik steeg op in de spran-

kelende lucht, hoger, hoger met zijn spiralende zang van
gesponnen glas, onwetend van oorlog of vrede, zich sim-
pelweg verheugend in het geschenk van een nieuwe dag.

II

De klok op de gang sloeg acht uur. Stephen Marshall wist dat de klok goed stond, aangezien hij haar gisteravond nog had opgewonden, wat betekende dat hij over enkele minuten de deur uit moest. Hij haalde geprikkeld zijn schouders op. Met zijn kopje in de hand stond hij met gefronste wenkbrauwen de tuin in te kijken.

‘Vreselijk, vreselijk,’ herhaalde hij op sombere toon.

‘Tja, wat doe je eraan?’ zei Laura.

Ze stond van de ontbijt tafel op en kwam naast hem staan. Victoria, die nog zat, bestudeerde hun vertrouwde ruggen, die zo wonderlijk identiek waren: haar vaders rug lang en slank, haar moeders rug lang en slank. Daar eindigde echter de overeenkomst. Haar moeder had sterk krullend haar, een hoofd vol wilde krullen. Stephens hoofd was gladder met pal achterop, interessant genoeg, een kalend plekje onder het haar. Kauwend op haar toast met bacon bleef Victoria er gefascineerd naar kijken.

‘Voller levert rampzalig werk,’ zei Stephen intussen.

‘Hij is te oud, de arme ziel,’ zei Laura.

‘Het komt op hetzelfde neer. Als Chandler dit kon zien...!’

Dat kon Chandler niet, want hij lag onder de Hollandse

zoden. De tuinman was gestorven, o, ironie, in het tuimansparadijs, het land van de keurig geordende roze, azuurblauwe en vlezig witte bloemen. Mijn tuinman is goed met rozen, zei Stephen vroeger tegen vrienden die voor de oorlog met de auto langskwamen voor een zondagse lunch. Hij hoorde het zichzelf nog zeggen als hij lui vanuit zijn ligstoel naar die prachtexemplaren zat te turen, elk in hun eigen, met buxus afgezette nis: abrikozige Angèle Pernet, geurige Étoile de Hollande, de robuuste witte matrone Frau Karl Druschki en Shot Silk, waarvan de bloemblaadjes bleek tegen het donker afstaken en de volmaakte knoppen trots tussen de glanzende bladeren pronkten. Destijds kostte een rozenstruik een shilling per stuk. Stel je voor! Twintig van zulke schoonheden voor een pond. Mijn tuinman is goed met rozen, zei hij dan, langs de neus weg, omdat hij zichzelf niet op de borst wilde kloppen dat hij het geluk had een Chandler te bezitten, en vanuit de ligstoel tegenover hem stemde een gast dan beleefd met hem in. Dat streelde hem, dat moest hij toegeven, maar wat hij antwoordde, was: ze doen het goed op deze grond, alsof ze als boterbloemen her en der opschoten. En dan zaten ze daar naar de rozen te kijken en een beetje te keuvelen en van het warme zonnetje te genieten – was het zijn verbeelding of waren alle zondagse zomermiddagen voor de oorlog warm geweest? – totdat uit het huis lichtvoetige Ethel of Violet naderde, tiptop in haar mooie uniform, om het koffieblad weer mee te nemen. Hij zag hen nu voor zich, zoals ze hun entree maakten alsof de zalige middag een balletvoorstelling was waarin ze schijnbaar moeiteloos over het gladde gazon dansten, met voor altijd in hun handen het dienblad dat ze met een deinend schortlint, een glimmende, slanke enkel, in dat

eeuwig herinnerde zonlicht wegdroegen.

Hij keek nog uit het raam toen hij zijn laatste slok thee nam.

‘Het lijkt bijna wel alsof hij ons iets kwalijk neemt,’ zei hij.

De vitaliteit van de tuin was inderdaad monsterlijk en ergens ook verontrustend te noemen. De rozenperken waren tussen hoog gras verdwenen. Sinds zijn terugkeer had Stephen er een paar uitgegraven, maar zo gauw hij ze had bevrijd, waaide het onkruid hardnekkig terug en kronkelde, kroop en smoorde met zijn stroppen van fijn, beenderwit vezeldraad. De oude Voller, die twee avonden per week op zijn driewieler uit het dorp langskwam, die traag zijn jas ophing aan een nagel tussen de muizen en uien in het tuinschuurtje en traag zijn neus snoot in een roodkatoenen zakdoek alvorens zijn spade erbij te pakken en het pad af te sloffen... Bij de gedachte aan zijn tergende traagheid schokten Stephens schouders weer geprikkeld. De oude Voller was niet opgewassen tegen zeven jaar vrijwel ongehinderde woekering, waarin alleen Laura er was geweest om bij te springen met wat geschoffel in de marge. Met als gevolg dat er nu een plantenoerlog op leven en dood scheen te woeden, groen van hand en tand. De bloemen sloegen wild om zich heen en vraten elkaar op, vuurpijl verscheurde lelie, aster verzwolg bergamot, roos verslond jasmijn. Als ware kannibalen en moordenaars leunden ze tevreden achterover terwijl de groene tentakels nog uit hun mondhoeken bungelden. De genadeloze winde sloop langs de klimop omhoog en wond de draad behendig rond zijn keel. De gekartelde klapproos en de teunisbloem zaaiden zich alom uit en bejubelden Chandlers dood.

De gedachte aan alles wat gedaan moest worden en het gebrek aan iemand om het te doen hield Stephen vaak van zijn werk in Londen, waar hij op het punt stond naartoe te gaan. In de wacht aan de telefoon krabbelde hij vruchteloze rupsen op zijn kladblok. Als de regen sissend op de beroete stoeptegels onder zijn raam plensde, dwaalden zijn gedachten af naar al dat verduivelde groen dat maar opschoot en ongebreideld braste en tierde. Verdomme, foeterde hij dan, en hij smet zijn papieren op tafel neer.

‘Ik bedacht ineens iets midden in de nacht,’ zei hij, terugkerend naar zijn stoel. ‘Zouden we de tuinman van de Cochranes niet kunnen overnemen, nu zij weggaan, al is het maar voor twee of drie avonden in de week? De jonge Porter. Waarom niet? Je zou langs kunnen gaan om te zien of je het kunt regelen, Laura, voordat iemand anders hem wegkaapt.’

‘Ik zal mijn best doen. Ik moet vandaag ook nog op pad om Stuffy te zoeken.’

‘O, was ze niet terug vanochtend?’ Hij wierp een blik op de mand in de hoek.

‘Ze is er vast weer vandoor naar de honden van de zigeuner op Barrow Down.’

‘O, nee toch,’ zei hij met een kreun, ‘nog meer puppy’s!’

Hij raapte de telefoonrekening op die de postbode zojuist met een zorgeloos plofje, alsof het een liefdesbrief betrof, op de mat had laten vallen. Al die interlokale gesprekken, hadden ze die echt gevoerd? Het schrikbarende totaalbedrag zou betekenen dat Laura de godganse dag panische telefoontjes met haar familie in Cornwall pleegde, maar er was natuurlijk geen enkele controle, geen enkele. Laura’s telefoongebruik was onverbetterlijk, dat viel niet te ontken-

nen. Ze ratelde een eind weg, ze negeerde de waarschuwingstonen die elke drie minuten in haar oor knalden. En hij bedacht ineens mismoedig dat voor de oorlog, op de lange, warme zondagmiddag waarin die tijd met terugwerkende kracht leek te zijn samengebald, hij zich geen zorgen had hoeven maken over telefoonrekeningen en de betaling ervan. Hij keek Laura over de tafel heen aan.

‘Je had wel iets beter kunnen opletten,’ zei hij op scherpe toon.

Hij doelde op het binnenhouden van Stuffy, of de telefoon, of alles waarop ze zelf meende dat hij doelde. In zijn achterhoofd betreurde hij het dat hij Laura op zo’n onbeleefde, bepaald onvriendelijke toon had aangesproken in het bijzijn van Victoria, die echter onverstoorbaar zat te eten en schijnbaar nergens acht op sloeg. Hij herinnerde zich het minzame bestand van welgemanierdheid dat er, zo leek het tenminste, tussen zijn vader en moeder had bestaan. Mochten ze elkaar ooit hebben verwenst, dan hadden ze dat nooit laten blijken. Mochten ze ooit ruzie hebben gemaakt, dan was het zijn broer, zus en hem niet vergund geweest van die ontzaglijke, fabelachtige strijd getuige te zijn. Tegenwoordig, echter, was het nagenoeg onmogelijk, zo pleitte hij zichzelf onmiddellijk vrij, een dergelijke schijn van beleefdheid op te houden, nu hun dochter dag en nacht bij hen was, nu er geen gesteven arm op haar schouder neerdaalde om haar mee te nemen en hun wat ademruimte te geven, nu ze moest mee-eten, zogezegd, met de grote volwassen pot en wat die op dat moment aan gevarieerde gespreksstof schafte. Hij bekeek haar uit zijn ooghoeken. Ze staarde uit het raam, luisterde niet eens.

‘Vreselijk onoplettend van je,’ zei hij koeltjes.

‘Ik weet het,’ zei Laura.

Ze slaakte een zucht. Ze keek hem met gefronst voorhoofd over de tafel heen aan. Plotseling werd alles een stuk beter.

‘Honor Farleigh belde en toen rende ik vanuit de tuin naar binnen om de telefoon op te nemen. Ik was Stuffy en de deur helemaal vergeten.’

‘Nou ja,’ zei hij, ‘niets aan te doen.’

Hij stond op en propde de verfoeilijke telefoonrekening in zijn zak. Op mysterieuze wijze was alles plotseling beter, alsof de opgehoopte ergernis over de wildernis in hun achtertuin, de telefoonrekening, het feit dat Laura’s teefje had kunnen wegglijpen om zich te laten bezwangeren, was ingesneden als een rijp abces. Hij ervoer een ongelooflijke verlichting. Hij liep om de tafel heen en gaf Laura een zoen.

‘Ik moet weg,’ zei hij. ‘Ik ben al laat.’

Wat een mooie ochtend! Later zou het heel warm worden, maar nu berijpte de dauw de grijze aren van de anjers en hing de dubbelbloemige sering als een verrukkelijke witte wolk in de zuivere lucht. De kat, die met haar pootjes dicht bij elkaar op het ongemaaide gazon zat, stak plots een stijve achterpoot in de lucht en bewerkte die met haar bek alsof ze een riedel op de dwarsfluit speelde. Eindelijk zomer, dacht Stephen, en dat werd tijd ook. In Londen zou het snikheet zijn.

‘Als Voller er al is voordat ik thuis ben,’ zei hij, ‘zeg hem dan dat hij netten over de frambozen spant. Ze worden anders allemaal opgevreten nu de gaaien ze in de smiezen hebben gekregen.’

Hij kroelde door de uit haar twee kronkelige vlechten ontsnapte dunne blonde haartjes in Victoria’s nek. Haar